

UROLOGISEN SYÖVÄN VAIKUTUS SEKSUAALISUUTEEN

RIITTA RÖNKÄ, LT, UROLOGIAN ERIKOISLÄÄKÄRI,
ANDROLOGIAN ERITYISPÄTEVYYS, SEKSUAALINEUVOJA,
SEKSUAALILÄÄKÄRI (FECSSM)

Luennoitsija Merck Oy

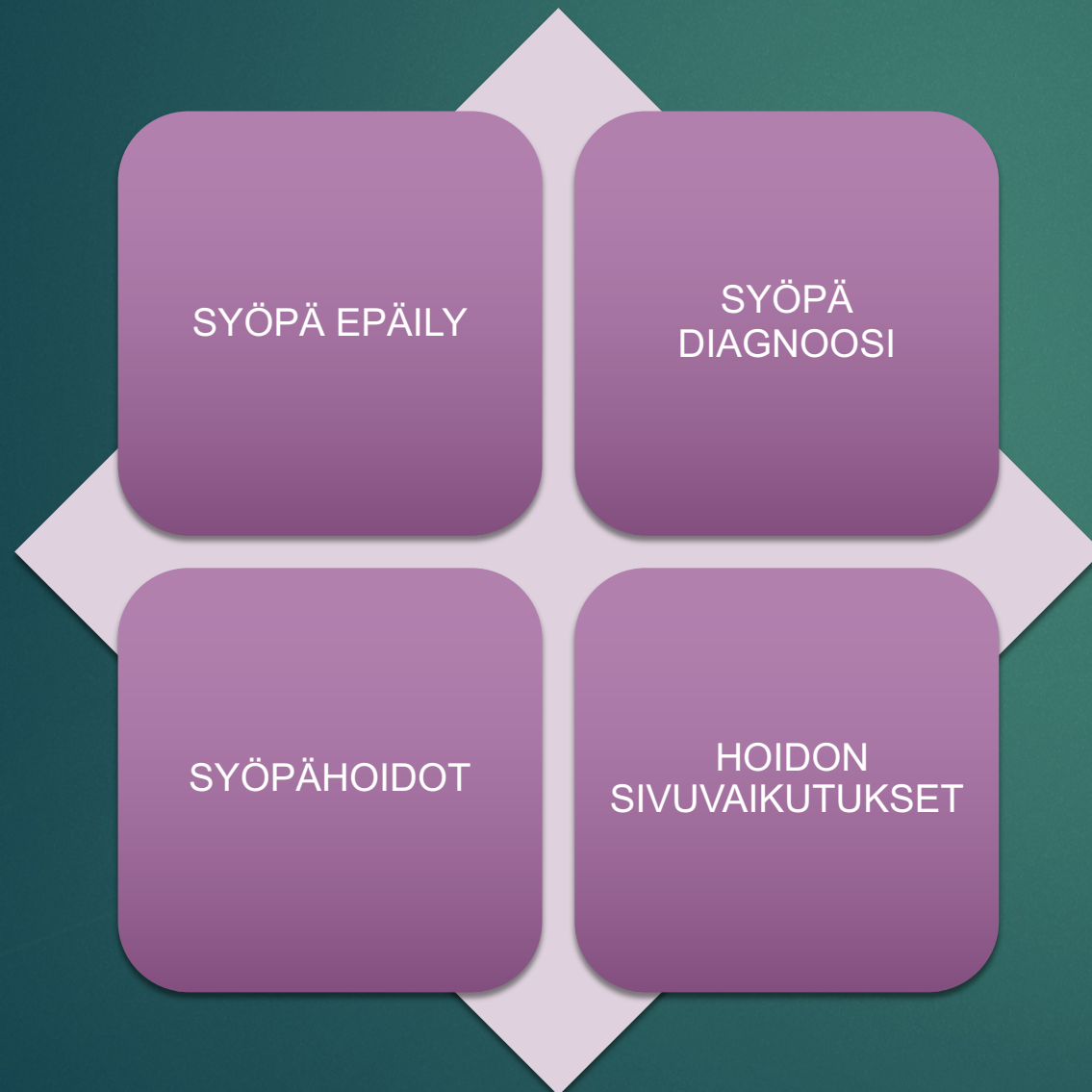
Luennoitsija Besins Healthcare Oy

Luennoitsija Ferring Lääkkeet Oy

SYÖPÄ	ILMAANTUVUUS	VALLITSEVUUS	SYÖPÄKUOLEMIA
Eturauhanen	5198	58502	917
Rakko ja virtsatiet	1135	9256	263
Kives	163	3551	9
Penis	40	366	12

Urologiset syövät 2020

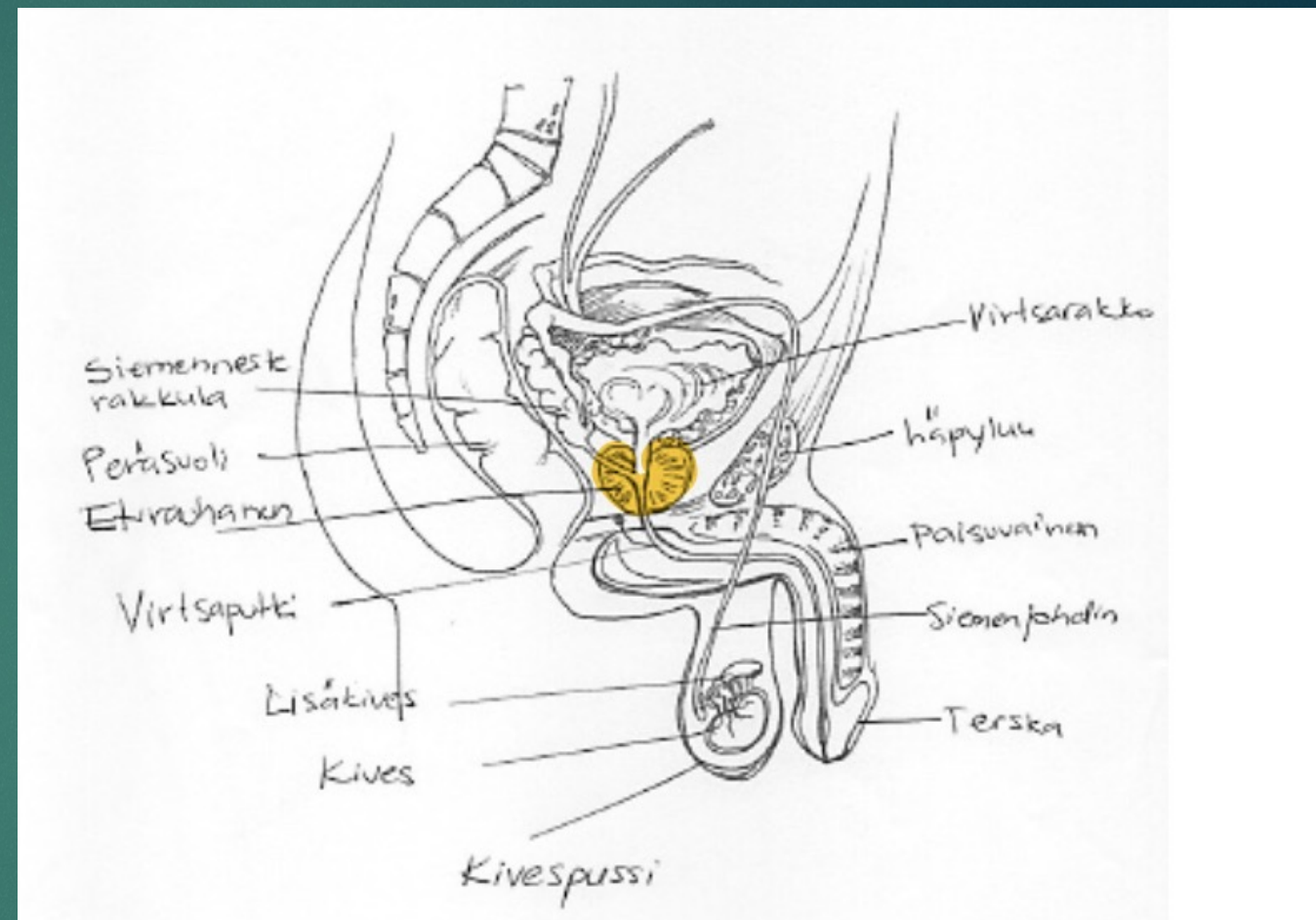
Syöpä ja seksuaalisuus

ETURAUHANEN

Eturauhanen sijaitsee lantionpohjassa, ollen virtsaputken taaimmainsin osa

Eturauhanen tuottaa siemennestettä

**Piirros / Juuli Rönkä
mukaellen Anatomy Vol 2, Sobotta**

Eturauhassyöpä ja seksuaalisuus

Eturauhas-syövän hoitovaihto-ehdot

Parantumiseen tähtäävät

- Eturauhasen poisto leikkauksella
- Sädehoito
- Sädehoito+hormonihoito
- Aktiivinen seuranta

Auttavat hoitovaihtoehdot

- Watchful waiting
- Androgeenitasoa laskeva hormonihoito
- Uuden polvon hormonihoitot
- Sytostaattihoidot

Kokeelliset hoidot

- Kryoterapia
- Paikallinen korkeataajuuksinen ultraäänihoito

Radikaali prostatektomian vaikutukset

Erektiohäiriö

- Hermovaurio, verenkierron häiriintyminen, paisuvaisen sileän lihaksen vaurioituminen
- Ilmaantumiseen vaikuttaa
 - preoperatiivisen erektion toiminta, ikä, rinnakkaissairaudet, lääkitys ja leikkaustekniikka

Siemensyöksyn pois jääminen -> infertilitteetti

Virtsan karkaamien

- Ponnistellessa, kiihottuessa, orgasmin aikana

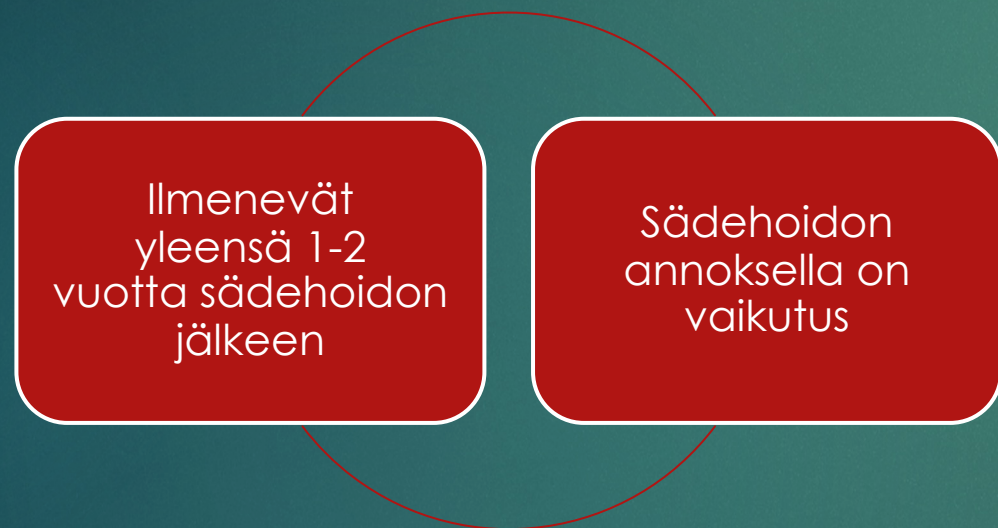

Radikaali prostatektomian yleisimmät seksuaaliset seuraukset

Seksuaalinen seuraamus	Määrä (%)
Anorgasmia	60 %
Orgasmin viivästyminen	57 %
Subjekttiivinen tunne peniksen lyhenemisestä >1 cm	47 %
Virtsan karkaaminen seksin aikana	38 %
Peniksen tunnon muutos	25 %
Kipu orgasmin aikana (dysorgasmia)	10 %
Peniksen käyristyminen	10 %
Anorgasmia	5 %

► Frey et al, JSM 2014

Eturauhassyövän sädehoidon seksuaaliset vaikutukset

► Cancer, Intimacy and sexuality, 2017

Seksuaalinen seuraamus

Määrä (%)

Erektiohäiriö

70 %

Tyytymättömyys seksielämään

60 %

Seksuaalisen halun väheneminen

58 %

Anejakulaatio

56 %

Eturauhassyövän hormonihoidon vaikutukset

Annetaan joko yksittäisenä hoitona tai kombinoituna sädehoitoon

Laskee testosteronin kastraatiotasolle

Seksuaalinen halu ja kyky vähenee merkittävästi

Erektiohäiriö suurimmalle osalle

Testosteronin puute aiheuttaa anejakulaatiota ja heikentää orgasmin tunnetta

Kuumat aallot, mielialamuutokset, gynekomastia

Eturauhassyövän hoitojen haitat

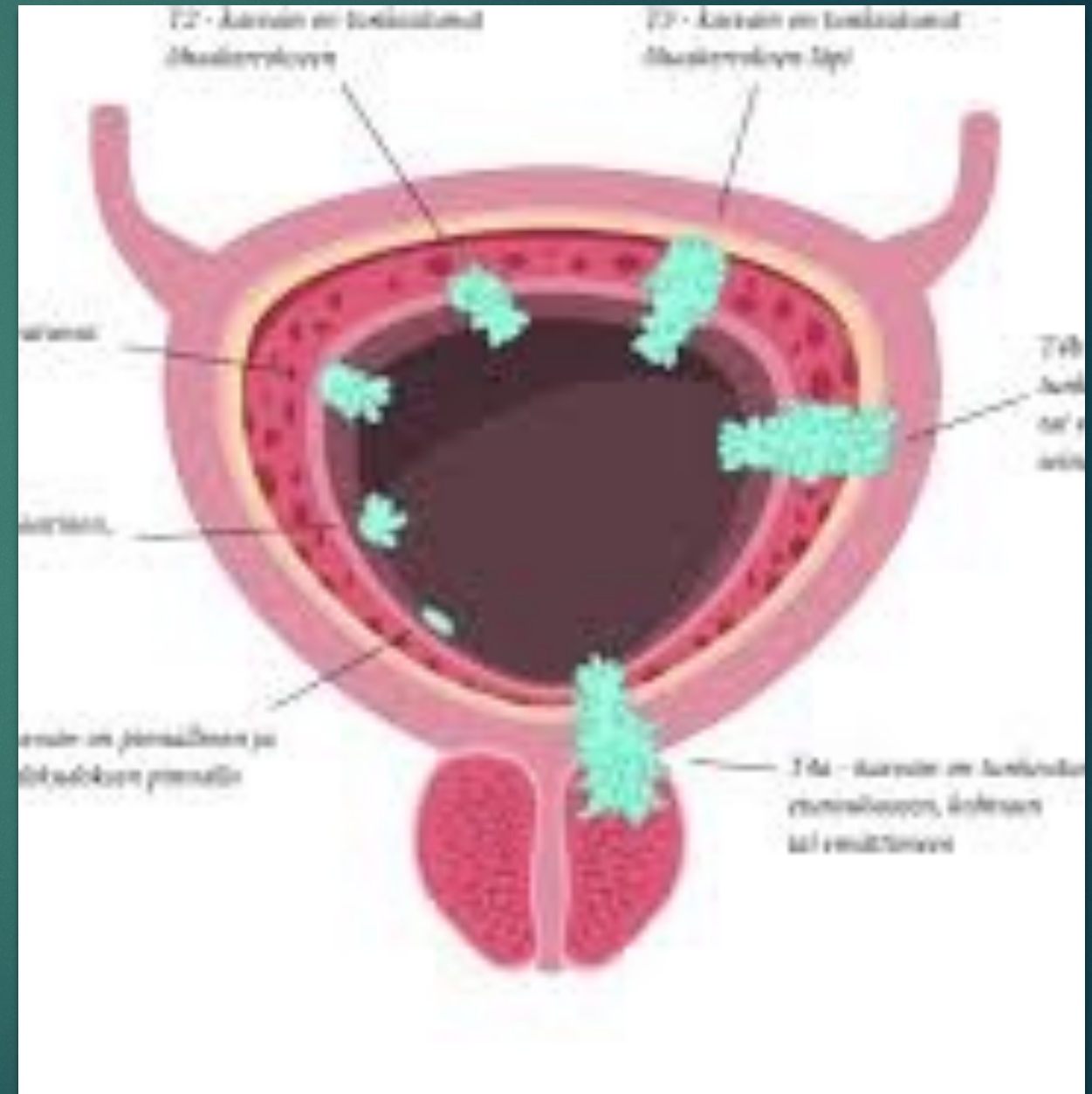
Taulukko 4. Eturauhassyövän hoitojen haitat: seksielämän muutokset, virtsaoireet ja suolisto-oireet, %

	Leikkaus (n = 402)	Ulkoinen sädehoito (n = 523)	Sisäinen sädehoito (n = 80)	Hormonihoito (n=412)
	%	%	%	%
A. Seksielämän muutokset				
Vaikutusta seksielämään ¹	93	82	86	81
Potenssihäiriöitä ²	92	79	70	84
Seksielämää puolison kanssa ennen hoitoa	82	70	81	62
Seksielämää puolison kanssa hoidon jälkeen	55	52	69	28
Seksielämän vähenemä hoidon jälkeen	38	30	20	58
B. Virtsaoireet				
Virtsankarkailua (ei/kyllä)	71	44	47	–
Virtsankarkailusta hajuhaittoja	59	58	41 ³	–
Virtsaoireet hättäsivät elämää	78	66 ⁴	71	–
C. Sädehoidosta aiheutuneet suolisto-oireet				
Suolisto-oireita	–	53	15 ⁵	–
Ripulointia	–	77	36	–
Verenvuotoa suolistosta	–	41	64	–
Suolisto-oireet hättäviä	–	88	91	–

– = ei kysytty tässä hoidossa.

VIRTSARAKON SYÖPÄ

- ▶ PINNALLISELLA SYÖVÄLLÄ HYVÄ ENNUSTE
- ▶ LIHASKERROKSEEN KASVAVA SYÖPÄ ON HENKEÄ UHKAAVA SAIRAUUS
- ▶ SYÖVÄN HOITOMUOTOON VAIKUTTAA KASVAIMEN KASVUTAPA

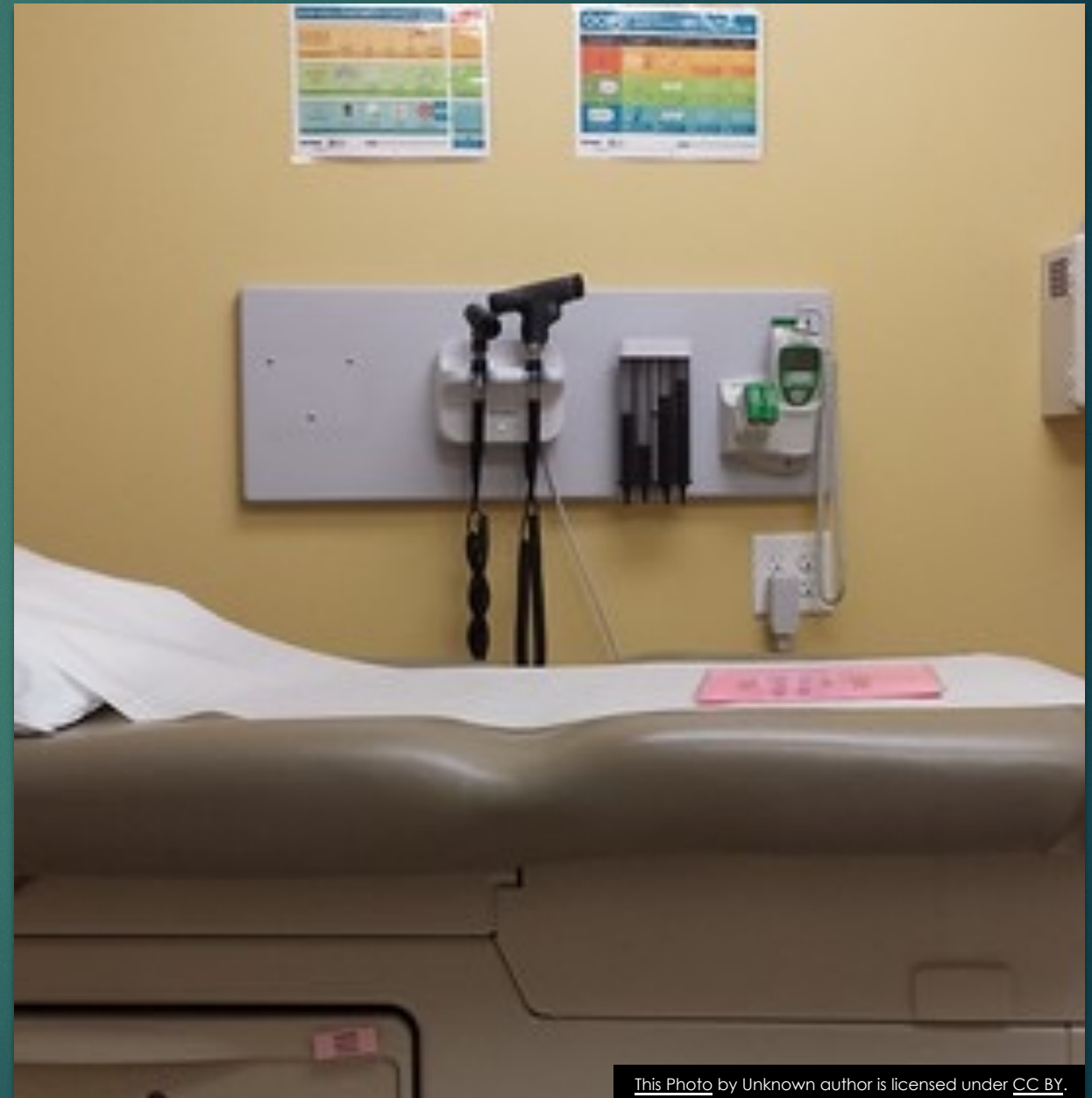
Virtsarakkosyövän hoito

- ▶ Lihaskerrokseen kasvavan syövän hoitona
 - ▶ Preoperatiivinen systostaattihoito
 - ▶ virtsarakon ja imusolmukkeiden poistaminen
 - ▶ Poistetaan myös: eturauhanen, siemennesterakkulat
 - ▶ Joskus virtsaputki
 - ▶ Naisilla usein kohtu ja osa emätintä

Virtsarakon syöpä ja seksuaalisuus

- ▶ TOISTUVAT KYSTOSKOPIA KONTROLLIT SAATTAVAT AHDISTAA SEKSUAALISESTI KALTOINKOHDELTUJA
- ▶ PAIKALLISHOIDOILLA VÄHÄN SEKSUAALISIA SIVUVAIKUTUKSIA
- ▶ VIRTSA-AVANNE MUUTTAA KEHONKUVAA

This Photo by Unknown author is licensed under [CC BY](#).

Leikkaushoidon seksuaaliset vaikutukset

Naisille

- Hedelmättömyys, emättimen kuivuminen, yhdyntäkivut, orgasmin tunteen heikkeneminen

Miehille

- Erektiohäiriö, ejakulaation puuttuminen, hedelmättömyys

KIVESSYÖPÄ

- ▶ NUORTEN MIESTEN SYÖPÄ
- ▶ KOSKETTAA HEDELMÄLLISESSÄ IÄSSÄ OLEVIA
- ▶ ENNUSTE HYVÄ
- ▶ KIVEKSET OVAT MIEHISYYDEN SYMBOLI
- ▶ KIVEKSET TUOTTAVAT TESTOSTERONIA JA SIITTIÖITÄ
- ▶ MAHDOLLISET VAIKUTUKSET TESTOSTERONI- JA SIITTIÖTUOTANTOON

Kivessyövän hoito

Kivessyövän hoitojen vaikutus seksuaalisuuteen

Seksuaalinen seuraamus

Määrä (%)

Ejakulaatiohäiriö

44 %

Seksuaalisen halun väheneminen

20 %

Seksuaalinen tyytymättömyys

19 %

Erektiohäiriö

12 %

► Jonker-pool Arch Sex Behav 2001

Kivessyöpä ja seksuaalisuus

Preoperatiivinen
informaatio ja
tukeminen

Siemennesteen
pakastaminen ennen
leikkausta tai lisähoitoja

Seksuaalisten ongelmien
tutkiminen ja hoito kuten
muillakin

- S-Testo, TSH alkuvaiheessa
- Syövän vaikutukset minäkuvaan
—> seksuaaliterapia

PENISSYÖPÄ

- ▶ HARVINAINEN
- ▶ LÄNSIMAISSA 1/100 000/VUOSI
- ▶ 50-70 VUOTIAIDEN SAIRAUUS
- ▶ YLEENSÄ LEVYEPITEELISYÖPÄ
- ▶ VARHAINEN TOTEAMINEN ERITTÄIN TÄRKEÄÄ
- ▶ PITKÄAIKAINEN , PARANTUMATON HAAVA ESINAHASSA /PENIKSESSÄ TUTKITTAVA

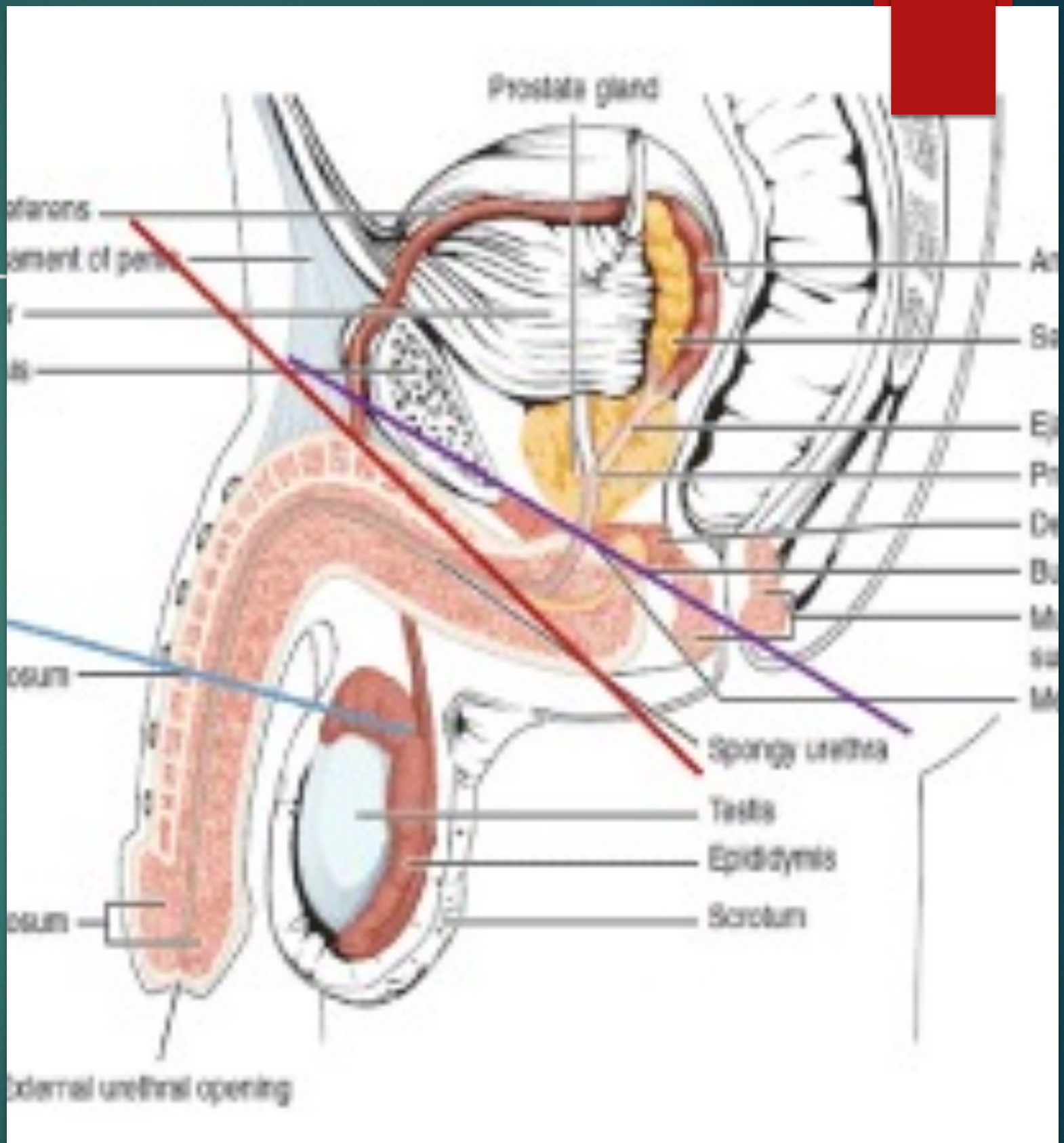
PENISSYÖVÄN HOITO

Leikkaushoito

- Ympärileikkaus
- partiaallinen/totaali penektomia
- Imusolmukkeiden tutkiminen/poistaminen

Laser

Sädehoito

PENISSYÖPÄ JA SEKSUAALISUUS

- ▶ Psykologisesti ahdistava sairaus
- ▶ Peniksellä keskeinen rooli miehen seksuaalisuudessa
- ▶ Urologisista syöivistä suurin vaikutus seksuaalisuuteen ja kehon kuvaan
- ▶ Erektioon tarvitaan paisuvaiskudosta
- ▶ Yhdyntään riittävä peniksen pituus
- ▶ Glansissa alueella paljon hermoja, jotka vaikuttavat erektion toimintaan ja edistävät mielihyvän tuntemusta
- ▶ Hoidot vaikuttavat miehiseen minäkuvaan, aiheuttavat häpeää
- ▶ Sairaus koskettaa laajalti miehen seksuaalisuutta
- ▶ Moniammatillinen hoitosuunnitelma

Ajatuksia...

- ▶ Syöpä on merkittävä kansanterveydellinen ongelma
- ▶ Syöpähoitojen kehittymisen myötä eloonjäämisajat ovat pidentyneet
- ▶ Syöpähoitojen vaikutukset koskettavat pitkään yhä useampaa ihmistä ja heidän kumppaneitaan
- ▶ Sairastumisen aiheuttama masennus ja ahdistus vaikuttaa seksuaalisuuteen
- ▶ Seksuaalisiin ongelmiin on tarjolla hyviä hoitovaihtoehtoja
- ▶ Terveystieteiden ammattilaisen on otettava seksuaalisuuteen liittyvät asiat esille
- ▶ Koska tahansa nämä asiat voivat koskettaa myös sinua!

KIITOS!